

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī.

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 73
augkopības tehniķim
(Izglītības programmas īstenošanas vieta "Višķi")**

1. Vispārīgās prasības.

- 1.1. Par augkopības tehniķi atļaut nodarbināt personas:
 - 1.1.1. kuras ir instruētas uzņēmuma noteiktajā kārtībā un apjomā darba aizsardzībā, elektrodrošībā un ugunsdrošībā;
 - 1.1.2. kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
 - 1.1.3. kuras ir apmācītas (instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā;
 - 1.1.4. kuras ir attiecīgi apmācītas veikt šādus darbus.
- 1.2. Augkopības tehniķim jāzina:
 - 1.2.1. apkalpojamo iekārtu uzbūve un darbības principi;
 - 1.2.2. apkalpojamo iekārtu ekspluatācijas instrukcijas;
 - 1.2.3. noteikumi un instrukcijas atbilstoši izpildāmo darbu apjomam;
 - 1.2.4. droši darba paņēmieni.
 - 1.2.5. Jāzina un jāievēro ugunsdrošības prasības, t.sk.:
 - 1.2.5.1. nepieļaut rīcību, kas var izraisīt ugunsgrēku;
 - 1.2.5.2. prast rīkoties ugunsgrēka izcelšanās gadījumā;
 - 1.2.5.3. prast rīkoties ar ugunsdzēsības līdzekļiem un zināt to izvietošanas vietas;
- 1.3. Zināt pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus cietušajam nelaimes gadījumā, pirmās palīdzības aptiecināšanas medikamentu un līdzekļu lietošanas kārtību;
- 1.4. Darbinieks drīkst veikt tikai to darbu, kura veikšanai viņš ir apmācīts, saņēmis instruktāžu un darba norīkojumu.
- 1.5. Ievērot tīrību un kārtību darba telpās un darba vietā, kā arī ievērot personīgās higiēnas prasības.
- 1.6. **Iespējami bīstamie un kaitīgie faktori** veicot dārznieka darbu:
 - 1.6.1. bioloģiskie faktori (ērces, insekti, sēnītes, baktērijas, mikrobi u.c.);
 - 1.6.2. klimatiskie apstākļi;
 - 1.6.3. slidens pamats;
 - 1.6.4. iespēja gūt traumu, strādājot ar neatbilstošu darba paņēmieni;
 - 1.6.5. nepareizs vai nepietiekams darba zonas apgaismojums;
 - 1.6.6. fiziskās pārslodzes, t.i., darbs piespiedu pozā stāvus, saliecoties, tupus, kā arī lokālo muskuļu sasprindzinājums;
 - 1.6.7. traumatisma risks, ko var izraisīt neuzmanīga rīcība ar darba aprīkojumu vai tas tiek izmantots neparedzētiem mērķiem, nesakārtota darba vide, krītoši priekšmeti;
 - 1.6.8. iekārtu kustīgās daļas;
 - 1.6.9. rokas – plaukstas vibrācija no vibrējošiem instrumentiem;
 - 1.6.10. paaugstināts trokšņa līmenis darba vietā;
 - 1.6.11. darbi augstāk par 1.5m.
- 1.7. **Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:**
 - 1.7.1. pietiekams darba vietas apgaismojums;
 - 1.7.2. aizsargnožogojumi;
 - 1.7.3. vakcinācija;
 - 1.7.4. drošības zīmes;
 - 1.7.5. pareiza darba vietas organizācija.
 - 1.7.6. Individuālie aizsardzības līdzekļi:
 - 1.7.7. spectērps;
 - 1.7.8. cimdi;
 - 1.7.9. piemēroti apavi, atbilstoši sezonai;
 - 1.7.10. aizsargbrilles.
- 1.8. **Darba higiēnas prasības:**
 - 1.8.1. ievērot personas higiēnas prasības;
 - 1.8.2. ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;

- 1.8.3. mazgāt rokas pirms ēšanas, pārtraukumos un darbu beidzot;
- 1.8.4. neturēt (neuzglabāt) darba vietā dzeramo ūdeni un pārtikas produktus.
- 1.9. **Ugunsdrošības prasības:**
 - 1.9.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietā un ugunsnedrošās zonās;
 - 1.9.2. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsamajiem līdzekļiem.
- 1.10. **Elektrodrošības prasības:**
 - 1.10.1. elektroiekārtu ekspluatēt saskaņā ar lietošanas instrukciju;
 - 1.10.2. elektroiekārtas pieslēgšanu un atslēgšanu no elektropadeves veikt ar sausām rokām;
 - 1.10.3. elektroiekārtu remonta darbus drīkst veikt tikai elektromontieris (elektriķis);
 - 1.10.4. ievērot brīdinājuma uzrakstus un zīmes.
- 1.11. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
- 1.12. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par avāriju, ārkārtas gadījumu, nelaimes gadījumu vai citu situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.
- 1.13. Darbinieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.
- 1.14. *Strādājošie, kas pārkāpj šīs darba aizsardzības instrukcijas prasības, atkarībā no pārkāpuma sekām tiek saukti pie disciplinārās, administratīvās, materiālās atbildības vai kriminālatbildības.*

2. Prasības darba drošībai, uzsākot darbu.

- 2.1. Pārbaudīt un sakārtot apģērbu un aizsardzības līdzekļus un to atbilstību izpildāmajam darbam.
- 2.2. Aizliegts strādāt ar bojātiem instrumentiem, izmantot darbam nepiemērotus instrumentus un iekārtas, pielietot nepareizus (nedrošus un bīstamus) darba paņēmienus.
- 2.3. Apskatīt darba vietu, novākt priekšmetus, kas var traucēt darbu.
- 2.4. Veikt tikai to darbu, kas noteikts ar darba uzdevumu.
- 2.5. Pārliedzināties, vai darba zonā nav vaļēju kanalizācijas un komunikāciju lūku, vaļējas tranšejas, visu veidu kabeļi u.c.. Ja tādi ir, tie jānorobežo.
- 2.6. Pārbaudīt, vai:
 - 2.6.1. rokas instrumentiem ir gludi rokturi; strādāt drīkst tikai ar darba kārtībā esošu inventāru, instrumentiem un ierīcēm;
 - 2.6.2. darba vietas apgaismojums ir pietiekošs;
 - 2.6.3. ejas un pieejas ugunsdzēsamajiem līdzekļiem ir brīvas;
 - 2.6.4. ratiņi un cits palīginventārs ir kārtībā;
 - 2.6.5. grīda vai darba vietas virsma ir tīra un stabila, nav slidena.
- 2.7. Strādājot ar elektroinstrumentiem
 - 2.7.1. Pirms pieslēgt tīklam, elektroiekarta jāapskata no ārpusē un jāpārliedzinās par visu tā daļu darba kārtību.
 - 2.7.2. Jāpārbauda tīkla sprieguma atbilstība elektrodzinēja spriegumam, kas norādīts plāksnītē uz korpusa;
 - 2.7.3. Jāpārbauda slēdža, kabeļa un kontaktligzdu darba kārtību;
- 2.8. Par instrumentu bojājumiem vai pamanītajiem trūkumiem darba vietā ziņot meistaram. Nesākt darbu, pirms nav novērsti trūkumi un bojājumi.
- 2.9. Veicot darbus zonās, kur ir transporta kustība, jāuzstāda brīdinājuma zīmes.

3. Prasības darba drošībai, veicot darbu.

- 3.1. Veicot dārznieka darbus vietās, kur ir transporta kustība, strādāt ar seju pret transporta kustības virzienu.
- 3.2. Uztādot brīdinājuma zīmes jāievēro ceļu satiksmes noteikumu prasības un darba devēja rīkojumi.
- 3.3. Aizliegts atstāt uz ielas braucamās daļas un ietves inventāru un instrumentus.
- 3.4. Uzmanīgi sekot transporta kustībai un palaist garām transporta līdzekļus.
- 3.5. Darbus veicot izmantot tikai pareizus darbu paņēmienus, lai izslēgtu traumu iespējamību.
- 3.6. Darbu sākt darīt tikai pēc konkrēta darba uzdevuma saņemšanas.
- 3.7. Darba procesā jābūt uzmanīgam un jāievēro piesardzības prasības saskarsmē ar ķīmiskajām vielām, jāiepazīstas ar ķīmisko vielu drošības datu lapu prasībām.
- 3.8. Darba procesā jābūt uzmanīgam un jāievēro piesardzības prasības saskarsmē ar bioloģisko materiālu, kukaiņiem un dzīvniekiem.
- 3.9. Strādājot ar rokas instrumentu, tas jālieto atbilstoši nolūkiem. Visus instrumentus jāglabā tam speciāli paredzētajās vietās, aizliegts likt to apgērba kabatās. Nenēsāt asus priekšmetus pavērstus ar asajām daļām uz priekšu.
- 3.10. Darba rīkus, ierīces u.c. izmantojiet tikai tiem paredzētiem mērķiem.
- 3.11. Cērtot krūmus, ievērojiet drošības prasības, lai nesavainotos ar cirvi mačeti u.tml., sekojiet, lai Jūsu veicamajā darba zonā neatrastos citi nodarbinātie un Jūs viņus nesavainotu.
- 3.12. Izlietos šķidrumus pārpalikumus nekavējoties jānovāc.
- 3.13. Pirms iekraut kravu ratiņos, jāpārlicinās, vai tie ir kārtībā.
- 3.14. Vīriešiem, kas vecāki par 18 gadiem, maksimāli pieļaujamais smagums ir 50 kg (pārnēsot kravu atstatumā, kas nepārsniedz 25 m), turklāt tā jāpalīdz celt un nolikt diviem citiem strādniekiem.
- 3.15. Kravu nešana pa slīpnēm atļauta, ja augstums ir līdz 3 m un kravas svars - līdz 50 kg. Ja slīpnes ir augstākas par 3 m, krava jāpārvieto mehānizēti. Ja kravas svars ir 50 kg, vienatnē nest tādu kravu drīkst ne tālāk par 25 m.
- 3.16. Celt gabalkravu, kuras svars ir no 30 līdz 60 kg, ar rokām, ievietot to automobiļa kabīnē vai izcelt no tās drīkst tikai divi strādnieki.
- 3.17. Kravas atļauts ņemt tikai no krautnes vai kaudzes virspuses.
- 3.18. Iekraušanu un izkraušanu tumšās, bīstamās, slikti vēdināmās vietās jāveic vismaz diviem strādniekiem.
- 3.19. Kravas mucās, ruļļos, u. tml. drīkst kraut tikai mehānizēti. Izņēmuma kārtā šāda veida kravu iekraušanu un izkraušanu ar rokām drīkst veikt tikai, ja to svars nepārsniedz 100 kg, jākrauj pa sliecēm vai slīpnēm ar virvju palīdzību, krāvēji atrodas kravas sānos.
- 3.20. Veicot iekraušanas un izkraušanas darbus, kā arī pārvietojot kastes ar kravu, jālieto cimdus.
- 3.21. Ja radies kaut vai nenožīmīga trauma, darbs nekavējoties jāpārtrauc un jāziņo tiešajam darbu vadītājam.
- 3.22. Strādājot augstumā, drīkst izmantot tikai darba kārtībā esošās trepes un atbalsta kāpnītes, kas nodrošinātas pret slīdēšanu.
- 3.23. Strādājot ar elektroietaisēm izpildiet to lietošanas instrukcijās noteiktās prasības.
- 3.24. Pārtraukt (neuzsākt)elektroietaišu ekspluatāciju ja uz tām uzlījis ūdens vai ķīmiskas vielas.
- 3.25. **Strādājot siltumnīcā:**
 - 3.25.1. pa siltumnīcu pārvietoties uzmanīgi, neskriet; uzmanīgi šķērsot vietas, kur pārvietošanos traucē siltumnīcas konstrukcijas;
 - 3.25.2. strādājot ar lāpstu, grābekli u.c. augsnes apstrādes darbarīku, pārlicināties, ka tā kāts nav bojāts, ielūzis. Bojājumu gadījumos kātu(vai darbarīku) nomainīt;

- 3.25.3. strādājot ar darbarīkiem esiet uzmanīgi un izvairieties no tā saskares ar siltumnīcas konstrukcijām, stikla sienām;
- 3.25.4. neatstāt darbarīkus nomestus uz zemes; Darba pārtraukumos, pēc darba instrumentus novietojiet tā, lai tie nevarētu nokrist (uzkrist), nevarētu uz tiem uzkāpt vai nejauši savainoties.
- 3.25.5. irdinot augsni un veicot citus darbus ar rokām strādāt uzmanīgi un darbu veikt aizsarg cimdus;
- 3.25.6. Ja veicot augsnes nomaiņu un tamlīdzīgus darbus izdalās paaugstināts putekļu daudzums strādāt respiratorā un neatļaut uzturēties darba vietas tuvumā citiem darbiniekiem.
- 3.25.7. pielietojot augsnes aizsardzības līdzekļus strādāt aizsarg cimdus un respiratorā;
- 3.25.8. vasaras karstajā laikā izvairīties no pārkaršanas; pēc sakaršanas nestāvēt caurvējā;
- 3.25.9. Strādājot ar nazi u.tml. aizliegts apstrādājamo priekšmetu pieturēt no tās puses, uz kuru virzās nazis. Nevirzīt nazi u.c. virzienā "uz sevi". Aizliegts velkot ar pirkstu pārbaudīt instrumenta asumu.
- 3.25.10. nelikt un neturēt kabatās asus, spicus priekšmetus – šķēres, nažus u.tml.
- 3.25.11. pēc augu aizsardzības līdzekļu lietošanas kontrolēt to koncentrāciju darba vides gaisā. Ja augu aizsardzības līdzekļu izgarojumu koncentrācija ir paaugstināta, siltumnīcā atļauts ieiet tikai respiratorā.
- 3.25.12. saplīsušu stiklu lauskas savākt ar birsti uzslaukot uz lāpstiņas. Neveikt to ar rokām. Lielas stikla lauskas atļauts aizvākt ar rokām darīt to uzmanīgi un strādāt aizsarg cimdus;
- 3.25.13. neielaid darba vietā nepiederošas personas.
- 3.26. **Strādājot uz lauka pie augsnes apstrādes, sēšanas, stādīšanas u.c. darbiem:**
 - 3.26.1. Uz lauka strādāt aizsarg apavos;
 - 3.26.2. ja uz lauka strādā lauksaimniecības tehnika, atrasties no tās drošā attālumā un tā, lai Jūs redzētu vadītājs;
 - 3.26.3. netuvoties, nepieskarties mašīnu kustošām, rotējošām daļām, piedziņas pārvadiem;
 - 3.26.4. strādājot pie kombaina vai kuļmašīnas lietot austiņas un strādāt respiratorā;
 - 3.26.5. veicot vētīšanu strādāt respiratorā;
 - 3.26.6. irdinot augsni, ravējot un veicot citus darbus ar rokām strādāt uzmanīgi un darbu veikt aizsarg cimdus;
 - 3.26.7. Strādājot ar nazi u.tml. esiet piesardzīgi, aizliegts apstrādājamo priekšmetu pieturēt no tās puses, uz kuru virzās nazis. Nevirzīt nazi u.c. virzienā "uz sevi". Aizliegts velkot ar pirkstu pārbaudīt instrumenta asumu.
 - 3.26.8. nelikt un neturēt kabatās asus, spicus priekšmetus – šķēres, nažus u.c.
 - 3.26.9. strādājot ar lāpstu, grābekli u.c. augsnes apstrādes darbarīku, pārlicināties, ka tā kāts nav bojāts, ielūzis . Bojājumu gadījumos kātu(vai darbarīku) nomainīt;
 - 3.26.10. veicot ķīmikāliju sajaukšanu, iepildīšanu miglotājā un veicot miglošanu uzvilkt pilnu aizsardzības līdzekļu komplektu – kombinezons ar kapuci, sejas aizsarg maska ar attiecīgiem filtriem, aizsarg cimdi, aizsarg apavi.
 - 3.26.11. miglošanu neveikt pret vēju;
 - 3.26.12. pēc miglošanas izmazgāt miglotāju un notīrīt individuālos aizsardzības līdzekļus.
 - 3.26.13. izvietot brīdinājuma uzrakstus par miglošanas datumu un pielietotajiem augu aizsardzības līdzekļiem un neveikt nekādas darbības noteiktā laika posmā.
- 3.27. **Darbā ar augu aizsardzības līdzekļiem (AAL)**
 - 3.27.1. Neatļaut uzturēties darbu veikšanas vietā nepiederošām personām.

- 3.27.2. Strādājot ar augu aizsardzības līdzekļiem(herbicīdiem, fungicīdiem u.c.), ievērot visas drošības prasības, kuras noteiktas katra AAL drošības datu lapā vai/un uz to iepakojuma. Katrai bīstamai ķīmiskai vielai/produktam uz iepakojuma ir(jābūt) **marķējums** un pievienota **drošības datu lapa**, kurā ir norādītas to kaitīgās/bīstamās īpašības un nepieciešamie aizsardzības pasākumi.
- 3.27.3. Ar burtu **R**, skaitļiem (piem. R12) un paskaidrojumos tiek norādīta vielas iedarbība.
- 3.27.4. Ar burtu **S**, skaitļiem (piem. S7) un paskaidrojumos tiek noteikti aizsardzības pasākumi.
- 3.27.5. Aizliegts strādāt bez individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. Lietot aizsargcimdsus, priekšautu un citus individuālos aizsardzības līdzekļus atkarībā no darba īpatnībām un izmantojamajiem augu aizsardzības līdzekļiem. Ar AAL strādāt uzmanīgi, nepieļaut to izšļakstīšanos vai izlīšanu, kā arī nokļūšanu uz ādas, acīs un citām ķermeņa daļām
- 3.27.6. Ja darbā ar AAL konstatējat(Jums rodas pamatotas aizdomas), ka kolektīvie aizsardzības līdzekļi vai IAL nepilda savas funkcijas, vai arī tiem radušies bojājumi, nekavējoties darbu pārtraukt.
- 3.27.7. Neatstāt bez uzraudzības sagatavotus AAL darba šķidrumus un neizlietotus augu aizsardzības līdzekļus. Aizliegts izmantot izlietoto augu aizsardzības līdzekļu iepakojumus. Līdz iznīcināšanai tos glabā kopā ar augu aizsardzības līdzekļiem.
- 3.27.8. Aizliegts izmantot nezināmas izcelsmes AAL. Nekombinēt, nejaukt dažādus augu aizsardzības līdzekļus, ja tas nav norādīts to marķējumā;
- 3.27.9. AAL uzglabāšanas vietu nodrošināt ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem (respiratoru, aizsargbrillēm, cimdkiem), absorbējošām vielām un inventāru, kas nepieciešams glābšanas pasākumiem, ja izbirst vai izlīst augu aizsardzības līdzekļi.
- 3.27.10. Augu aizsardzības līdzekļiem jābūt oriģinālā iepakojumā, kas garantē, ka tie savstarpēji nevar sajaukties, un to lietošanas instrukcijai vienmēr jābūt pieejamai(pa rokai).
- 3.27.11. Augu aizsardzības līdzekļus nedrīkst novietot tieši uz grīdas. Augu aizsardzības līdzekļus novieto plauktos (statīvos) vai uz paliktņiem. Starp plauktu vai paliktņu rindām atstāj ne mazāk kā metru plata eja. Ja augu aizsardzības līdzekļus novieto plauktā (ar vai bez paliktņiem), krāvuma augstums nedrīkst pārsniegt 2,5 m. Ja augu aizsardzības līdzekļus novieto ar paliktņiem uz grīdas, krāvuma augstums uz viena paliktņa nedrīkst pārsniegt 1,3 m. Ja augu aizsardzības līdzekļu paliktņus novieto vienu uz otra, kopējais krāvuma augstums nedrīkst pārsniegt 2,6 m.
- 3.27.12. Augu aizsardzības līdzekļi uzglabāt speciālā noliktavā vai aizslēdzamā skapī ievērojot augu aizsardzības līdzekļa ražotāja noteiktos uzglabāšanas apstākļus un temperatūras režīmu. **Kategoriski aizliegts augu aizsardzības līdzekļus uzglabāt kopā ar pārtikas produktiem, kā arī iepildīt pārtikas tarā.**
- 3.27.13. Veicot miglošanas darbus :
- veicot ķīmikāliju sajaukšanu, iepildīšanu miglotājā un veicot miglošanu uzvilkt pilnu aizsardzības līdzekļu komplektu – kombinezons ar kapuci, sejas aizsargmaska ar attiecīgiem filtriem, aizsargcimdi, aizsargapavi.

- migliošanu neveikt pret vēju;
 - augus drīkst apsmidzināt, ja vēja ātrums nepārsniedz 4 m/s;
 - pēc miglošanas izmazgāt miglotāju un notīrīt individuālos aizsardzības līdzekļus;
 - neizliet smidzināšanai paredzētā darba šķidruma atlikumu (to izsmidzina uz apstrādātā lauka, desmitkārtīgi atšķaidot).
 - izvietot brīdinājuma uzrakstus par miglošanas datumu un pielietotajiem augu aizsardzības līdzekļiem un neveikt nekādas darbības noteiktā laika posmā;
- 3.27.14. Lietojot augu aizsardzības līdzekļus sēklu kodināšanā;
- 3.27.15. -sēklas kodināt kodināšanas iekārtās, speciāli iekārtotās telpās vai laukumos;
- atklātos laukumos sēklas kodināt tikai tad, ja vēja ātrums nepārsniedz 3 m/s;
 - strādāt individuālās aizsardzības līdzekļos - kombinezons ar kapuci, acu aizsargi, pretputekļu maska, aizsargcimdi,
 - kodināto sēklu pārpalikumus uzglabāt sausā aizslēgtā noliktavā atsevišķi no pārtikas un lopbarības graudiem, iepakojumā ar norādi "KODINĀTS";
 - kodinātas sēklas uzglabāt, pārvietot, izplatīt tikai tādos iepakojumos, kuru marķējumā ir norāde "KODINĀTS";
 - pēc sēklu kodināšanas un sējas pabeigšanas kodināšanas vietu, sēklu kodināšanas iekārtas, sējmašīnas, sēklu iepildītājus un citas iekārtas, kurām ir bijusi saskare ar kodinātām sēklām, kā arī individuālos aizsardzības līdzekļus neitralizēt, ievērojot norādes attiecīgās kodnes marķējumā;
 - kodinātās sēklas aizliegts lietot pārtikā, izbarot dzīvniekiem un putniem, kā arī mazgāt vai attīrīt no kodnes, lai tās realizētu pārtikas vai lopbarības vajadzībām;
 - kodinātās sēklas uz izejas vietu drīkst vest tikai iepakojumos, kuru marķējumā ir norāde "KODINĀTS", vai speciālos sējmašīnu uzpildītājos, kā arī sējmašīnu tvertnēs.
- 3.27.16. Izmantojot aerosola ģeneratoru
- atklātā vietā aerosola ģeneratoru drīkst lietot, ja vēja ātrums nepārsniedz 2 m/s. To drīkst lietot dārzos vai mežos, kas atrodas ēku un mājlopu novietņu aizvēja pusē;

-telpās aerosola ģeneratoru drīkst lietot, ja iespējama telpu hermētiska noslēgšana. Aerosola ģeneratoru novieto vismaz 5 m attālumā no apstrādājamās telpas, telpā atvieno elektrības padevi. Pēc ekspozīcijas laika beigām telpas vēdina 24 stundas;

-personālu nodrošina ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem;

-aizliegts lietot atklātu uguni un smēķēt.

3.27.17. Aizliegts veikt jebkādas darbības ar AAL (sajaukšana, iepildīšana tvertnēs, pārļiešana, pārvietošana, savākšana izlīšanas gadījumā u.c.) bez individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.

3.27.18. Pa darba vietu, darbu veikšanas laikā pārvietoties uzmanīgi. Nesot (pārvietojot) AAL no noliktavas(uzglabāšanas vietas) vai uz to, pārvietošanās laikā esiet ļoti piesardzīgi, neskrieniet.

3.27.19. Jebkuru neskaidrību gadījumā par veicamo darbu, vai tā drošiem izpildes paņēmieniem, darbu neuzsākt un pirms tā uzsākšanas griezieties pie darba devēja vai konsultanta. Rīkotos atbilstoši viņa norādījumiem.

3.28. Strādājot ar krūmgriezi

3.28.1. pieejamā vietā jābūt novietotai lietošanas (ekspluatācijas) instrukcijai. Krūmgriezis jāekspluatē saskaņā ar ekspluatācijas instrukciju.

3.28.2. krūmgriezi jālieto ar visiem paredzētajiem nožogojumiem un aizsargiem. Aizliegts lietot krūmgriezi, ja tam noņemti aizsargi, tie pieskrūvēti daļēji vai nepareizi. Aizliegts strādāt ar instrumentu, kuram uzlikts aizsargs, kurš neatbilst konkrētam instrumentam.

3.28.3. krūmgriezim jābūt bez redzamiem bojājumiem;

3.28.4. griezējinstrumenti instrumentā jāievieto stingri ar atbilstošām palīgierīcēm, ja tādas paredzētas;

3.28.5. darbam izmantot rūpnieciski ražotus instrumentus ar CE marķējumu.

3.28.6. strādājiet tikai stabilā un drošā pozīcijā.

3.28.7. neveiciet tehnisko apkopi, tīrīšanas darbus un nepieskarieties diskam, ja krūmgriezis nav izslēgts, pilnība apstājies un atvienots no elektrības

3.28.8. nestrādāt pārāk tuvu zemei, lai izvairītos no akmeņiem un citiem priekšmetiem. Aizliegts ar instrumentu zāģēt pa zemi, akmeņiem utt

3.28.9. Nodarbinātajam **strādājot ar krūmgriezi ir aizliegts:**

- ! strādājot ar bojātu griešanas disku;
- ! strādāt bez atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, ja tas ir nepieciešams;
- ! strādāt pakāpjoties uz taras, riepām un citiem nepiemērotiem materiāliem;
- ! velkot ar pirkstu, pārbaudīt instrumenta asumu;
- ! instrumentus glabāt vai pārnēsāt kabatās, aizbāžot aiz siksnas vai zābaka;
- ! vākt ar rokām metāla skaidas un citus asus ražošanas atkritumus;
- ! griezt nenostiprinātus, karājošus kokus;
- ! ielaist darba zonā nepiederošas personas;
- ! aiztikt, bremsēt ar rokām kustībā esošu griezējinstrumentu (disku);
- ! aiztikt ar kailām rokām griezējinstrumentu un materiālu tūlīt pēc darba operācijas beigšanas;

3.29. Strādājot ar elektrisko zāģi

3.29.1. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus, ja tie ir nepieciešami, lai pasargātos no trokšņa, putekļiem, acu traumām utt.

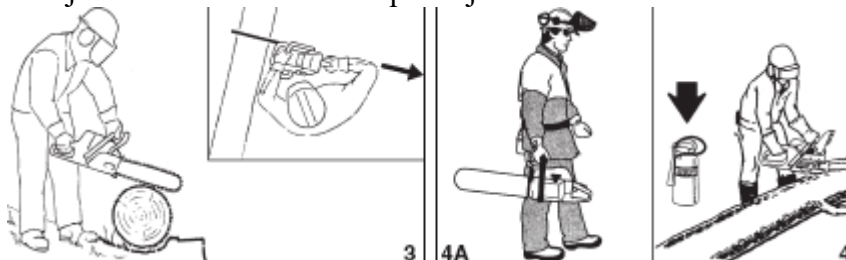
3.29.2. Elektriskā zāģa kabelis jānovelk tā, lai tas netraucētu transporta un cilvēku kustībai, nešķērsotu tērauda troses un visu laiku atrastos strādājošajam aiz muguras. Pārejot no vienas vietas uz otru, kabelis jāvelk no sevis labajā pusē, nedrīkst pieļaut, ka tas nospriegojas un savērpjas.

3.29.3. pirms koka zāģēšanas pārliecināties, ka tam nav sausu zaru, kuri var uzkrīst.

3.29.4. neļaujiet citām personām atrasties motorzāģa tuvumā, kad sākat to darbināt vai tā lietošanas laikā. Pārliecināties, ka nepiederošas personas atrodas vismaz 10 m attālumā.

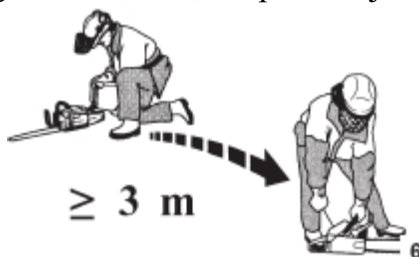
3.29.5. strādājiet tikai stabilā un drošā pozīcijā.

3.29.6. pārvietojiet zāģi tikai tad, kad motors ir izslēgts, ar virzītājsliedi uz aizmuguri un ar pārvalku

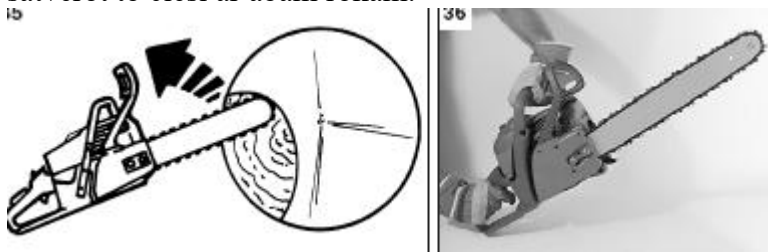
3.29.7. neveiciet tehnisko apkopi un nepieskarieties diskam, kad motors darbojas.

3.29.8. Pirms katra iezāģējuma uzsākšanas vispirms pie zāģējamās virsmas jāpietuvina zāģa atdursektors, bet pēc tam jāieslēdz elektrodzinējs.

3.29.9. nestrādāt pārāk tuvu zemei, lai izvairītos no akmeņiem un citiem priekšmetiem. Aizliegts ar instrumentu zāģēt pa zemi, akmeņiem utt.

3.29.10. ja motorzāģa virzītājsliedes gals pieskaras kādam priekšmetam vai koks sakļaujas, var rasties pretsitiens. Lai novērstu un samazinātu pretsitienu, kontrolējiet motorzāģi, satverot to cieši ar abām rokām.

3.29.11. zāģis ir aprīkots ar inerciālo ķēdes bremzi, kas pasargā pret bīstamiem pretsitieniem. Ja darba laikā rodas ārkārtas situācijas, nospiediet sviru pie roktura.

3.29.12. pirms iedarbināt motoru, raugieties, lai ķēde nebūtu nosprostota.

3.29.13. zāģējot stumbru vai zaru, kas atrodas zem spiediena, esiet uzmanīgi brīdī, kad spiediens pazūd un koks sāk krist.

3.29.14. esiet īpaši uzmanīgi zāgējot mazus zarus vai krūmus, kuri var nosprostot ķēdi, nokrist jums virsū un likt zaudēt līdzsvaru.

3.29.15. nezāgējiet, turot zāģi augstāk par pleciem.

3.29.16. Aizliegts:

- ! strādāt ar bojātu elektrisko zāģi (ja kontaktligzdai saliekti vai atsegti kontakti, salauzts korpuss, nav kārtībā kabeļa izolācija, atklāts īsslēgums uz korpusu);
- ! strādāt, uztinot uz sevis kabeli;
- ! aizvākt vai nopūst skaidas zāģēšanas laikā;
- ! nest ieslēgtu instrumentu;
- ! dzesēt ar sniegu vai ūdeni elektrodzinēja korpusu;
- ! zāģēt, ja strāvu vadošais kabelis nokļuvis zem zāģējamā baļķa;
- ! atdot zāģi citām personām kaut vai uz neilgu laiku neatkarīgi no tā, vai viņiem ir tiesības ar to strādāt;
- ! patstāvīgi izjaukt elektrisko zāģi, remontēt vadus, kabeļus, kontaktligzdas un rozetes.

3.30. Darba ar elektriskajām dzīvžogu šķērēm

3.30.1. Apgabals 10 m rādiusā ap izstrādājumu ir uzskatāms par bīstamo zonu. Strādājot ar izstrādājumu, rūpīgi ievērojiet tālāk norādītos piesardzības pasākumus.

3.30.2. Nepieļaujiet bērnu, citu personu un mājdzīvnieku atrašanos bīstamajā zonā.

3.30.3. Ja cita persona ienāk bīstamajā zonā, apturiet dzinēju, lai asmeņi pārstātu kustēties.

3.30.4. Tuvojoties izstrādājuma lietotājam, pirms ienākšanas bīstamajā zonā brīdiniet lietotāju par savu klātbūtni, piemēram, metot zarus, un pēc tam pārbaudiet, vai šķēres ir apturētas un asmeņi vairs nekustas.

3.30.5. Neļaujiet nevienam turēt materiālu, kuru griežat

3.30.6. Ja dzinējs darbojas, abām rokām jābūt novietotām uz rokturiem. Nekādā gadījumā neekspluatējiet izstrādājumu tikai ar vienu roku.

3.30.7. Ar abām rokām stingri turiet krūmu šķēres — ar vienu roku satveriet priekšējo rokturi, bet ar otru roku — aizmugurējo.

3.30.8. Ar īkšķi un pirkstiem stingri aptveriet rokturus.

3.30.9. Nekad nenoņemiet rokas no izstrādājuma, kamēr asmeņi kustas.

3.30.10. Negrieziet ar izstrādājumu cietus priekšmetus, piemēram, stieples vai tērauda plāksnes.

3.30.11. Ja asmeņi saskaras ar šķērsli vai nedarbojas pareizi, apturiet dzinēju un pārbaudiet, vai asmeņi nav bojāti.

3.30.12. Nesniedzieties pārāk tālu un nestāviet uz nestabilām virsmām.

3.30.13. Nelietojiet izstrādājumu, stāvot pieslienamo kāpņu augšgalā vai uz ķebļa

3.31. Strādājot ar zaru smalcināšanas iekārtu

3.31.1. smalcinātāji dārzam ir paredzēti zaru materiāla un augu atlieku sasmalcināšanai. Citāda izmantošana nav atļauta, var būt bīstama un izraisīt ierīces bojājumus.

- 3.31.2. Ar elektrisko drošību ir saistīts strāvas vads, kontaktspraudnis, ieslēgšanas/izslēgšanas slēdzis un pievienošanas vads. Lai novērstu elektriskās strāvas trieciena risku, nedrīkst izmantot bojātus vadus, savienojumus un kontaktspraudņus, kā arī noteikumiem neatbilstošus pievienošanas vadus. Tādēļ regulāri pārbaudiet, vai pievienošanas vads nav bojāts vai novecojis (plīsumi).
- 3.31.3. Nekad neizmantojiet bojātu pagarinājuma vadu. Nomainiet bojātus vadus un nekad neveiciet pagarinājuma vada remontu.
- 3.31.4. Nestrādājiet lietus laikā un slapjā vidē.
- 3.31.5. Strādājiet tikai dienas gaismā vai labā mākslīgā apgaismojumā
- 3.31.6. Darba laikā darba zonai jābūt tīrai un kārtīgai. Novērsiet pakļupšanas iespējas, piem., novāciet akmeņus, zarus vai vadus.
- 3.31.7. Pirms ierīces iedarbināšanas novietojiet to vertikāli stabilā pozīcijā. Nekādā gadījumā neieslēdziet ierīci, ja tā atrodas horizontāli.
- 3.31.8. Iedarbinot iekšdedzes motoru vai ieslēdzot elektromotoru, nestāviet priekšā izmešanas atverei. Iedarbināšanas vai ieslēgšanas brīdī dārza smalcinātājā nedrīkst būt smalcināmais materiāls. Smalcināmais materiāls var tikt izmests, tādējādi radot savainojumus.
- 3.31.9. Ja ierīce darbojas, nekad nelieciet seju vai citas ķermeņa daļas virs iepildes piltuves un izmešanas atveres priekšā. Vienmēr turiet galvu un ķermeni drošā attālumā no iepildes atveres.
- 3.31.10. Nekad nelieciet rokas, citas ķermeņa daļas vai apģērbu iepildes piltuvē vai izmešanas šahtā. Pastāv acu, sejas, pirkstu, roku u. c. ķermeņa daļu savainošanas risks.
- 3.31.11. Vienmēr saglabājiet līdzsvaru un stabilu pozīciju. Nekad nestiepieties uz priekšu.
- 3.31.12. Ja darba laikā ierīce apgāžas, nekavējoties izslēdziet elektromotoru un atvienojiet strāvas vadu
- 3.31.13. Darba laikā smalcināmo materiālu var izmest atpakaļ. Tādēļ nēsājiet aizsargbrilles un sargājiet seju no iepildes atveres.
- 3.31.14. Uzmaniet, lai smalcināmais materiāls neuzkrātos izmešanas šahtā, jo tādējādi var pasliktināties smalcināšanas rezultāts vai rasties materiāla atsitiens.
- 3.31.15. Uzpildot smalcinātāju, īpašu uzmanību pievēršiet tam, lai smalcināšanas kamerā nenokļūtu svešķermeņi, piem., metāla detaļas, akmeņi, plastmasa, stikls, jo tie var radīt bojājumus un atsitienu no iepildes piltuves
- 3.31.16. Nemiet vērā griešanas darbarīka brīvskrējienus; nepieciešamas dažas sekundes, līdz darbarīks ir pilnībā apstājies.
- 3.31.17. Izslēdziet elektromotoru, atvienojiet ierīci no elektrotīkla un ļaujiet visiem
- 3.31.18. rotējošajiem instrumentiem apstāties:
- pirms atejat no ierīces vai atstājat to bez uzraudzības;
 - pirms pārvietojat, paceļat, nesat, sagāžat, stumjat vai velkat ierīci;
 - pirms transportējat ierīci;
 - pirms novēršat ierīces bloķējumu vai tīrāt aizsērējumu;
 - pirms pārbaudāt vai tīrāt ierīci, kā arī veicat citus darbus.
- 3.31.19. Ja griešanas darbarīkā iekļūst svešķermeņi, ierīce rada neparastas skaņas vai vibrācijas, nekavējoties izslēdziet elektromotoru un ļaujiet ierīcei apstāties. Atvienojiet ierīci no elektrotīkla un veiciet tālāk norādītās darbības:
- Pārbaudiet, vai ierīcei nav bojājumu;
 - Ja vajadzīgs, ļaujiet speciālistam veikt remontu, pirms atsākt darbu ar ierīci.
 - Ļaujiet speciālistam nomainīt vai remontēt bojātās daļas; nomainītajām daļām jābūt līdzvērtīgām
- 3.32. **Darbam ar zāles plāvēju**
- 3.32.1. Pārbaudīt darba zonu un novākt visus priekšmetus, kā, piem., akmeņus, stikla lauskas, naglas, stieples vai auklas, kuras varētu tikt atmetas vai sapīties ap griezējnazi.

- 3.32.2. Pļaujot pārvietoties uzmanīgi. Izvairieties no šķēršļiem, kas var traucēt pārvietoties (saknes, akmeņi, zari, bedres, utt.). Esiet sevišķi uzmanīgi strādājot uz slīpām virsmām, nogāzēs.
- 3.32.3. Pļaušanas laikā neļaut uzturēties (nepielaist) tuvumā (tuvāk par 15 m) nepiederošām personām.
- 3.32.4. Pļaujot garu/biezu/slapju zāli, samazināt kustības ātrumu.
- 3.32.5. Ja pļaujot rodas paaugstināts putekļu daudzums(pļaujot sausu zāli u.tml.), strādāt pretputekļu maskā.
- 3.32.6. Zāles savākšanas tvertnes/maisa izbēršanu, zāles sablīvējumus nažu/zāles izsviešanas atvēruma zonā likvidēt tikai motoram nedarbojoties.
- 3.32.7. Gadījumos, ja starp aizsargapvalku un griezējnazī iekļūst zāle, zari, koka gabali, aptinas auklas u.tml., tīrīšanu/svešķermeņu izņemšanu veikt tikai pēc motora apstādināšanas. Iekļūkušos zāli, auklas neraut ar rokām – izmantot nazi vai citas piemērotas palīgierīces.
- 3.32.8. Nekādā gadījumā neievirzīt ķermeņa daļas (rokas, kājas) rotējošā naža darba zonā.

- 3.32.9. Pārtraukt darbu sliktos laika apstākļos - biezā miglā, stiprā lietus gāzē, stiprā vējā u.tml.
- 3.32.10. Nestrādāt, ja naža aizsargs ir noņemts vai tas ir bojāts.
- 3.32.11. Konstatējot bojājumus (palielināta vibrācija, neraksturīgi trokšņi u.tml.), nekavējoties darbu pārtraukt un veikt nepieciešamos remontdarbus (ja tas ietilpst Jūsu pienākumos) savas kompetences ietvaros. Veicot remontdarbus, strādājot ar dažādiem rokas instrumentiem, iepazīties un izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.
- 3.32.12. Visus regulēšanas un remonta darbus veikt motoram nedarbojoties. Remontdarbus, degvielas uzpildīšanu veikt tikai pēc motora atdzišanas.

4. Darba drošības prasības ārkārtējās situācijās.

- 4.1. Ja rodas bīstamība un var notikt nelaimes gadījums, jāpārtrauc darbs un jāatstāj bīstamā zona. Ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (risku) faktoriem, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību.
- 4.2. Ja noticis nelaimes gadījums, nekavējoties jāsniedz pirmā palīdzība cietušajam, novērtēt situāciju un nepieciešamības gadījumā nogādāt cietušo medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (**Tāl. 113 vai 112**) un citus specializētos dienestus.
- 4.3. Ja uz traktora aizdegas degviela vai eļļošanas materiāli, jāpārtrauc degvielas piekļūšana uguns perēklim. Uzliesmojošos degvielas un eļļošanas materiālus jādzēš ar ugunsdzēsības aparātu, smiltīm, jāpārklāj ar brezentu. Aizliegts apliet liesmas ar ūdeni. Ugunsgrēka gadījumā izsaukt ugunsdzēsējus (**Tāl.112**), paziņot darba devējam un sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.

4.4.

5. Prasības darba drošībai, beidzot darbu.

- 5.1. Sakārtot darba vietu un novietot instrumentus savās vietās.
- 5.2. Pārbaudīt un sakārtot apģērbu un aizsardzības līdzekļus, novietot tos glabāšanai paredzētā vietā.
- 5.3. Nogērbt darba apģērbu un novietot to tam paredzētā vietā.

SASTĀDĪJA: darba aizsardzības speciālists _____ S. Naglis